

Új bázist kell teremtenie az MSZP-nek

A Nézőpont Intézet elemzése

Nézőpont Elemzőintézet Nonprofit Kft.

H-1054 Budapest, Alkotmány utca 15.

MOBIL +36-20-276-79-09

E-MAIL sajto@nezopontintezet.hu

WEB www.nezopontintezet.hu

FACEBOOK www.facebook.com/nezopontintezet

BLOG www.mno.hu/nezopontok

Összefoglaló

Bár a rendpártiság vonzó egy jól körülhatárolható, potenciális szocialista szavazói csoport számára, kockázatos irány a markáns budapesti tábort nézve. A cigánybűnözés hamis jelszavára fogékony szavazók egy része hajlandónak mutatkozik voksolni az MSZP-re és a Jobbikra is, így érthető a miskolci modell. Vagyis azok a választók, akik ideológiai alapon nem köteleződtek el a Jobbik irányába, de a kistélepüléseken olyan problémákkal szembesülnek, amikre eddig a Jobbik adott radikális és rossz válaszokat, azokért az MSZP is sikerrel szállhat harcba egy rendpárti retorikával. A Jobbik nagyságrendileg akkora méretű táborral vezet az MSZP előtt, mint amennyien azok a szavazók vannak, akik mindkét párttal egyaránt szimpatizálnak.

Jellemzően a vidéki, községekben élő, alacsonyabb iskolai végzettségűek körében versenyezhet az MSZP és a Jobbik egymással. E csoportba tartozók inkább pártolnák a radikális megoldásokat a romák helyzetét illetően, de a szociális kiadások növelésével is inkább egyetértenek, és támogatják a rezsicsökkentést. Ám e csoport „kiszolgálása” egy másik, szélesebb csoportról történő lemondással járhat, azaz rendkívül kockázatos lépés, a „szavazótábor-csere” kevés politikai haszonnal kecsegtet.

Szervezeti válság és hiányzó szavazóbázis

Korábbi elemzésünkben¹ négy olyan problémát azonosítottunk (üres pártkassza, szétzilált szervezeti háló, rivális erőcsoportok, és az MSZP-márka elértéktelenedése), amelyek világosan mutatják a szocialista párt erőforrásainak megfogyatkozását. Az intézményi krízis mellett azonban az MSZP legfőbb hiányossága, hogy elvesztette társadalmi bázisát. A tisztújító kongresszus előtt ismét sokat hallunk az új program, vagy az új szervezeti felépítés szükségességéről, ám ugyanilyen fontos kérdés, miként tudja újratehermenteni a baloldal már jó ideje megszűnt taborát, hogyan építheti újjá elveszett társadalmi bázisát.

A tisztújításra készülő párt politikusaitól kevés innovatív gondolat látott napvilágot a közelmúltban, az egyetlen újdonság a Pásztor Albert támogatásában megmutatkozó „rendpárti fordulat” volt, amely heves vitákat váltott ki a baloldalon, és magát az MSZP-t is megosztja. Az identitásválságot súlyosbító, hitelességi problémát felvető lépéssel az MSZP (és a DK) könnyen igazolhatja a Fidesz retorikáját, miszerint két szélsőség van Magyarországon egy jobb (a Jobbik) és egy baloldali, míg a Fidesz foglalja el a centrumot. Emellett korántsem biztos, hogy a Jobbikkal való ilyen típusú versengés több politikai haszonnal jár, mint amennyi kockázatot rejt magában.

Az MSZP és a Jobbik szavazóbázisának jellemzői

A heves vitákat kiváltó Pásztor-ügy apropóján érdemes megvizsgálni, az MSZP-t preferáló választók demográfiai jellemzőit és attitűdbeli sajátosságait, és összevetni azokat a jobbikos szimpatizánsok hasonló változóival, valamint megnézni, milyen jellegzetességekkel rendelkezik az a választó csoport, amely mindkét pártra hajlandónak mutatkozik szavazni – beazonosítható-e egyáltalán egy ilyen közös csoport?

A Nézőpont Intézet kutatása három kategóriát állított fel a következő két, szokásos közvélemény-kutatási kérdés alapján: „Elképzeltetők tartja, hogy az XY párt listájára szavaz a következő választásokon?”, illetve „Melyik pártra szavazna, ha most vasárnap lennének a választások?”. Az első kérdésnél, ha csak az egyik pártot nevezte meg a megkérdezett, akkor az MSZP vagy a Jobbik került rögzítésre, ha mindkettőt, akkor az MSZP és a Jobbik is. A szokásos pártpreferencia-kérdésnél pedig az elsődleges preferencia szerint soroltuk be a válaszadókat egyik vagy másik párthoz. Ez alapján látható, hogy a Jobbik nagyságrendileg akkora méretű tábormal vezet az MSZP előtt, mint amennyien azok a szavazók vannak, akik mindkét párttal egyaránt szimpatizálnak (a három vizsgált csoport 18-22%-át, a teljes népesség 4-5%-át teszik ki).

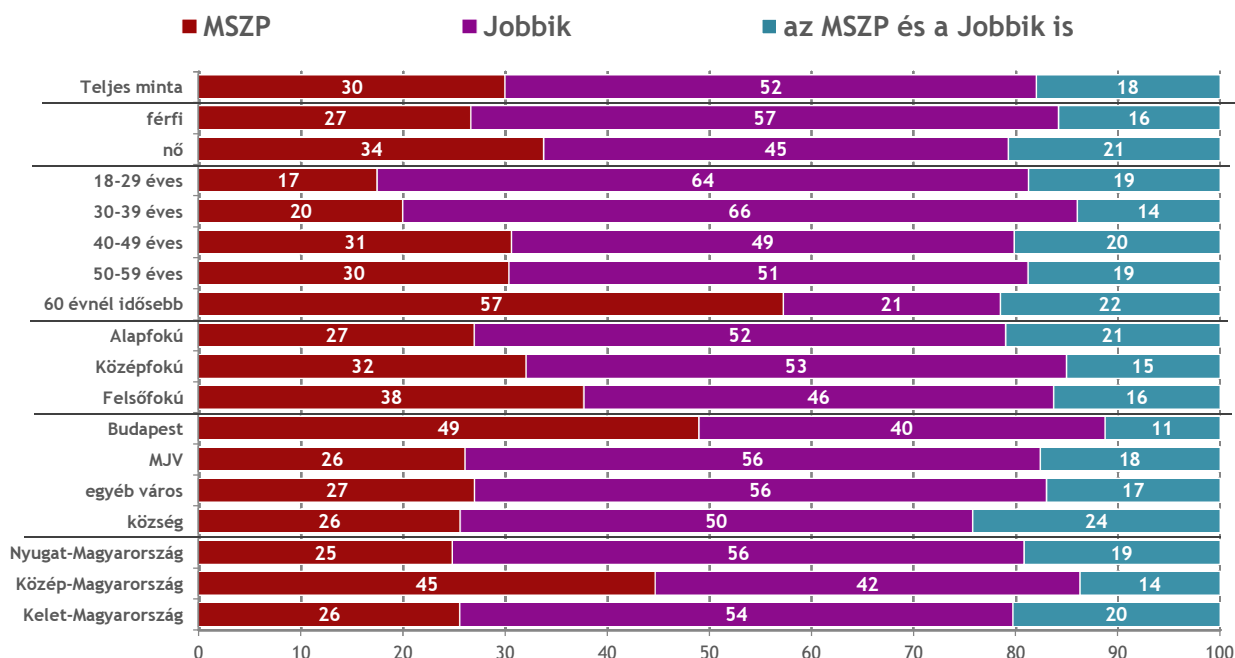
Az adatok mélyebb elemzése érdekében több adatfelvétel számait használtuk, hiszen alapvetően kis létszámú csoportokról van szó, és ha tovább bontjuk ezeket a csoportokat, még inkább szükséges növelni az elemszámot ahhoz, hogy megbízható eredményeket kapjunk.²

A Jobbik és az MSZP szavazói bázisa demográfiai összetételük alapján alapvetően eltérő. Míg az MSZP felülreprezentált az idősebb, fővárosi szavazók körében, addig a Jobbik táborában a fiatal, városi (megyei jogú városi) szavazók vannak nagyobb arányban. Az MSZP-sek között több a felsőfokú végzettségű, ők főként a Jobbik táborából hiányoznak, viszont az alapfokú végzettségűek inkább a „közös” csoportban találhatóak meg (azaz ők az MSZP-re és a Jobbikra is szavaznának), mint a jobbikosok között. Régiós bontásban az látszik, hogy egyértelműen jelen van a város-vidék ellentét, azaz vidéken többen élnek olyan szavazók, akik mindkét párttal szimpatizálnak. A közös csoport fő jellegzetessége épp a Budapesten élők kiugróan alacsony, míg a községekben élők kiugróan magas száma.

DEMOGRÁFIAI VÁLTOZÓK

Elképzelhetőnek tartja, hogy a ... listájára szavaz a következő választásokon?

(bázis: legalább az egyik pártot említette, vagy a pártpreferenciára vonatkozó kérdésnél őket jelölte)

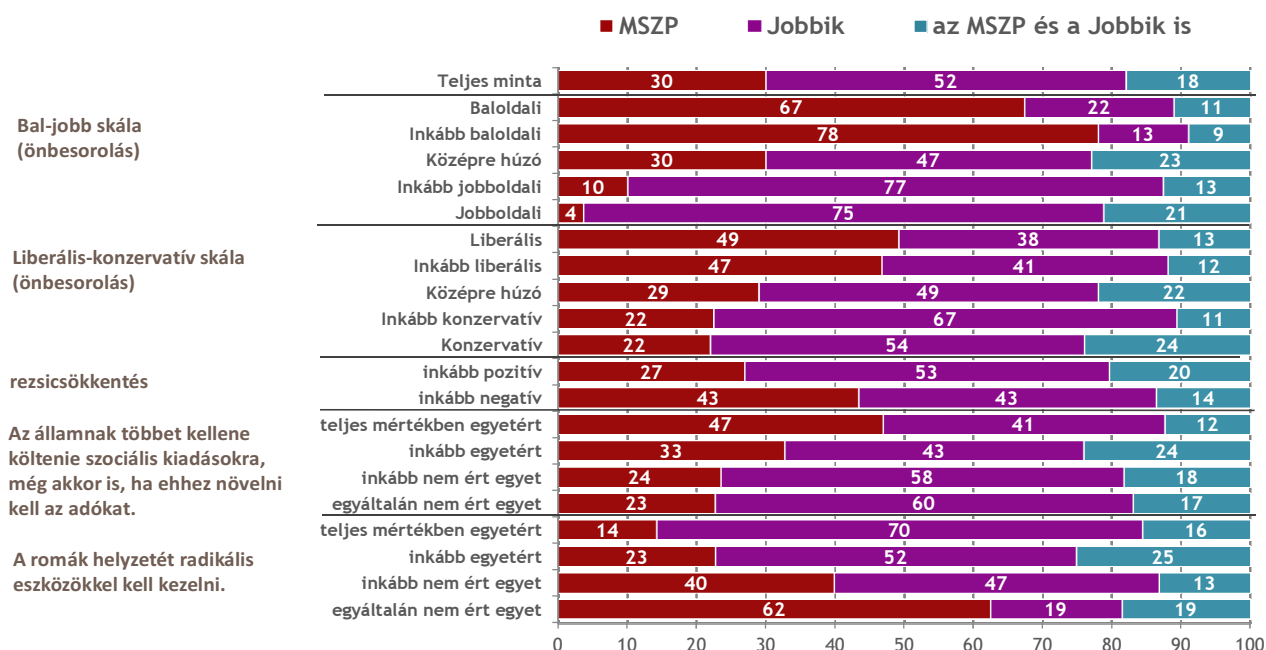
Ideológiai önbesorolásukat tekintve a szocialista szavazók baloldalinak és liberálisnak vallják magukat, míg a jobbikosok jobboldalinak és inkább konzervatív érzelműnek. Ám a közös csoport nem meghatározható az attitűdváltozók alapján, tagjai középre húzó, illetve inkább konzervatívak. Míg az adatokból egyértelműen

látszik, hogy az MSZP-ek támogatják a szociális kiadásokat, de a rezsicsökkentést és a romák helyzetének radikális kezelését elítélik, a jobbikosok pont ellenkező állásponton vannak. Azok, akik mindkét pártra hajlandóak lennének szavazni, inkább pozitív kontextusban beszéltek a rezsicsökkentésről, és úgy tűnik, egy kettősség rajzolódik ki esetükben, mivel teljes mértékben nem értenek ugyan sokan egyet az állami kiadások növelésével, és a cigánykérdés radikális megoldásával sem, de van egy markáns csoport közöttük, amelynek tagjai mindkét állítással inkább egyet tudtak érteni.

ATTITÚD VÁLTOZÓK

Elképzelhetőnek tartja, hogy a ... listájára szavaz a következő választásokon?

(bázis: legalább az egyik pártot említette, vagy a pártpreferenciára vonatkozó kérdésnél őket jelölte)

A demográfiai jellemzők alapján tehát főként egy területileg jól elkülöníthető csoportról beszélhetünk azok esetében, akik az MSZP-vel és a Jobbikkal is szimpatizálnak, de nem kötelezték el magukat még egyik párthoz sem. Jellemzően a vidéki, községekben élő, alacsonyabb iskolai végzettségűek között felülreprezentáltak. Attitűdjüket tekintve azonban korántsem tűnik homogénnek ez a csoport, inkább egy kettősség jellemzi, ami a konkrét ideológiai önbesorolásnál is és a szociális, társadalmi kérdésekkel kapcsolatos attitűdök esetében is megjelenik. E csoportba tartozók középre húzók vagy jobboldali/konzervatívok, inkább pártolnák a radikális

megoldásokat a romák helyzetét illetően, de a szociális kiadások növelésével is inkább egyetértenek, és támogatják a rezsicsökkentést.

Fontos megjegyezni, hogy a kutatás nem konkrétan a Pásztor-ügyre vonatkozik, nem arra kérdeztünk rá, hanem a választói attitűdöket vettük górcső alá. Ez alapján pedig elmondható, hogy széles szakadék húzódik azon MSZP szavazók között, akik egyáltalán nem értenek egyet a radikális eszközök használatával a romák helyzetét illetően és azok között, akik inkább támogatnának ilyen lépéseket. Így az egyik csoport „kiszolgálása” a másik csoportról történő lemondást jelentheti, azaz rendkívül kockázatos lépés, kevés politikai haszonnal kecsegtet. Ez látszik a heves reakciókból, a baloldalon belüli vitából is.

¹ http://nezopointintezet.hu/files/2014/05/Nezopont_Intezet_MSZP_elemzes0530.pdf

² Május 6-8, május 14-18, és június 2-7. adatfelvétel alapján (mintaelemszám: 3017, ebből a három vizsgált csoport 756 főt tesz ki)